
RECENZII

Livia CARUNTU-CARAMAN.
Dicționar de englezisme recente.
Chișinău: Taicom, 2023. 222 p.

Dorina MACOVEI

Doctor în filologie

E-mail: dorina.macovei@usm.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5345-5725>

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al USM (Chișinău)

Eugenia MINCU

Doctor habilitat în filologie, conferențiar universitar

E-mail: eugenia.mincu@sti.usm.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3774-2599>

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al USM (Chișinău)

În prezent, englezismele sunt tot mai frecvente în limbile moderne, inclusiv în limba română. Pe măsură ce domeniile tehnico-științifice, la nivel global, avansează, termenii englezi pătrund rapid în limbaj (uzual și specializat). Acest fenomen se datorează influenței puternice a limbii engleze în mediul digital, în afaceri și în divertisment. Multe cuvinte nu au echivalente directe în alte limbi, iar adaptarea lor simplifică comunicarea.

Limba adoptă englezisme pentru a exprima concepte noi; astfel, acestea relevă modernitatea și progresul, oferind un aer cosmopolit limbajului, facilitând uniformizarea terminologiei internaționale, minimalizând barierele culturale la nivel de comunicare.

Lucrarea lexicografică *Dicționar de englezisme recente* este un produs al tezei de doctor și relevă dinamizarea tendințelor de europenizare a limbii române, cu atât mai mult cu cât globalizarea valorilor universale impune neologizarea lexicului limbii române, condiție *sine qua non* în evoluția *perpetuum mobile* a unei limbi.

Pornind de la faptul că englezismele au devenit o componentă importantă în procesul de neologizare a limbii române, reflectând realități și concepte noi, dicționarul își propune inventarierea acestor lexeme, împrumuturi integrate direct, dar care suportă adaptări fonetice sau gramaticale în limba română.

Așadar, infiltrate în limba română și adaptate la sistemul limbii române, englezismele devin distincte de cele utilizate în limba sursă – limba engleză, la niveluri fonetico-grafic, morfologico-sintactic.

Avalanșa de englezisme este o realitate în limbajul românesc. Numărul lor este în continuă creștere, inundând masiv limba vorbită, diferite domenii de activitate publică și provocând o mulțime de inconveniențe consumatorilor în uz. Aceste circumstanțe ne-au determinat, menționăm autoarea, „să considerăm necesară întocmirea acestui dicționar de specialitate în care să selectăm englezismele pătrunse relativ recent în spațiul românesc, venind în ajutorul unor categorii largi de utilizatori (elevi, studenți, profesori, cercetători, traductologi, specialiști în diverse sfere de activitate, simpli consumatori și nu numai) cu unele recomandări și principii orientativ-informaționale” (p. 6).

Lucrarea lexicografică de față conține un inventar important de inovații lexicale de origine engleză, atestate frecvent în presa scrisă (publicații periodice tipărite și 7 electronice) și audiovizuală, în opere științifice, în mediul online, pe inscripții stradale, dar și în vorbirea cotidiană. Menționăm că *Dicționarul de englezisme recente* are caracter aplicativ, dar și didactic.

Acesta înregistrează peste 1700 de cuvinte de origine engleză, atestate în limbajul românesc actual relativ recent, de exemplu: „HATER, hateri, subst. m. [Pr.: héităr; < engl. hater.] Persoană care urăște anumite lucruri și își manifestă sentimentele prin mesaje publice (în special pe internet); persoană negativistă, critică. *Sunt prea mulți hateri anonimi* (p. 84); *audiobook, browser, contactless, device, e-book, fake, gaming, influencer, junkware, know-how, lockdown, must-have, networking, online, planning, reality show, social media, tender, a update, vlogger, wireless* etc.

Dicționarul de englezisme recente conține elemente de ortografie, morfologie, fonetică, etimologie și semantică și este elaborat având drept reper principii teoretice lexicografice, riguros respectate, referitoare la: precizarea modului de **ortografiere** și de **pronunțare corectă a unităților de vocabular**; încadrarea în anumite clase lexico-gramaticale și/sau semantice; indicarea etimologiei termenilor; utilizarea mențiunilor lexicografice (gramaticale, funcțional-stilistice, pragmatice) etc., însoțite de informații privind domeniul de activitate în care sunt funcționabile. Sunt prezente și definițiile (analitice), precum și exemplele adecvate de utilizare a englezismelor în contexte.

Această pluriperspectivă de elaborare a *Dicționarului* (perspective enumerate supra) este un **must-have** (termen preluat din acest dicționar, cu sensul „care este

indispensabil; care nu trebuie să lipsească”, p. 120) pentru toți utilizatorii care percep prezența englezismelor în comunicarea de zi cu zi și se confruntă frecvent cu anumite situații controversate în utilizarea lor.

Totodată, precizăm că la elaborarea lucrării s-a ținut cont de normele ortografice și ortoepice stipulate în DOOM³.

Autoarea consemnează că, și susținem acest fapt, din punct de vedere aplicativ, *Dicționarul de englezisme recente* este o sursă valoroasă pentru înțelegerea și acceptarea termenilor englezi; menționăm și caracterul explicativ și cel normativ al acestei lucrări. Unele englezisme, care vizează aspecte indispensabile activității cotidiene, implicit frecvent întrebuințate, au șanse mari de a se menține în limba română, fiind depozitate în superstrat. Altele, cu o utilizare de moment, riscă să nu reziste probei temporale. Prin urmare, rezistența englezismelor și prezența acestora în limba română depind de acceptarea în uzul cotidian sau specializat și de capacitatea funcțională. Astfel, utilizatorii vor decide, pentru fiecare englezism, dacă împrumutul este îndreptățit. În caz contrar, acesta va fi scos din sistemul limbii române ca fiind superfluu.

Un suport semnificativ în acest proces îl are această lucrare lexicografică, care inventariază englezismele recente, le explică din perspectiva sistemului limbii române și le propune în plină funcționalitate utilizatorilor.

Vom îndrăzni să echivalăm munca migăloasă, acribioasă a autoarei cu cea a unui chimist, deoarece un cuvânt eronat definit induce neînțelegeri și dificultăți de comunicare, asemeni unei formule chimice care, incorect determinată, poate avea consecințe severe.

Livia Caruntu-Caraman pune la dispoziția utilizatorilor o lucrare lexicografică care întrunește toate criteriile necesare întocmirii unui dicționar de acest tip. Abordarea sa meticuloasă, cunoștințele lingvistice profunde și dedicația de care a dat dovadă au fost fundamentale pentru succesul acestui proiect.

În concluzie, menționăm faptul că dicționarul are toate șansele de a deveni, în viitorul apropiat, o bază de date utilă pentru cercetarea lingvistică din țară și de peste hotare, valorificat în eventuale proiecte de implementare *versus* cercetare umanistică fundamentală în limba română în contextul standardelor internaționale.

Adresăm calde felicitări autoarei pentru realizarea acestui dicționar.

Notă: Recenzie elaborată în cadrul subprogramului de cercetare 010301 „Perspective interdisciplinare asupra fenomenelor de confluență și de confruntare în domeniile lingvistic, literar și folcloric în spațiul basarabean ca limes civilizațional și frontieră geopolitică”, Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al USM.

Primit: 14.11.2024

Acceptat: 10.12.2024